

STANOWISKO
Zrzeszenia Gmin Województwa Lubuskiego
nr 3/2018 z dnia 13.02.2018 r.
w sprawie zapisów nowelizujących Kodeks Cywilny w zakresie
spadków nabywanych przez gminy

Zrzeszenie Gmin Województwa Lubuskiego, działając na podstawie § 6 pkt 1 i 4 w związku z § 19 ust. 1 pkt 14 Statutu Zrzeszenia Gmin Województwa Lubuskiego, pragnie wyrazić stanowisko w sprawie konieczności znówelizowania przepisów Kodeksu Cywilnego w części dotyczącej dziedziczenia spadków przez gminy.

Ustawą z dnia 14 lutego 2003 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2003 r., poz. 49, nr 408) zmieniono brzmienie art. 935 § 3 kodeksu cywilnego, któremu nadano następujące brzmienie: "*§ 3. W braku małżonka spadkodawcy i krewnych powołanych do dziedziczenia z ustawy, spadek przypada gminie ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy jako spadkobiercy ustawowemu. Jeżeli miejsca ostatniego zamieszkania spadkodawcy w Rzeczypospolitej Polskiej nie da się ustalić lub ostatnie miejsce zamieszkania spadkodawcy znajdowało się za granicą, spadek przypada Skarbowi Państwa jako spadkobiercy ustawowemu*". Powyższa zmiana weszła w życie 25 września 2003 r.

Poza w/w zmienionym przepisem kwestię dziedziczenia spadków przez gminy regulują dalsze przepisy. Zgodnie z art. 1023 kc Skarb Państwa ani gmina nie mogą odrzucić spadku, który im przypadł z mocy ustawy. Skarb Państwa ani gmina nie składają oświadczenia o przyjęciu spadku, a spadek uważa się za przyjęty z dobrodziejstwem inwentarza. Stosownie do treści art. 1030 kc „*Do chwili przyjęcia spadku spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe tylko ze spadku. Od chwili przyjęcia spadku ponosi odpowiedzialność za te długi z całego swego majątku*”. Stosownie do treści art. 1031 kc „*W razie przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe tylko do wartości ustalonego w wykazie inwentarza albo spisie inwentarza stanu czynnego spadku. Powyższe ograniczenie odpowiedzialności odpada, jeżeli spadkobierca podstępnie pominął w wykazie inwentarza lub podstępnie nie podał do spisu inwentarza przedmiotów należących do spadku lub przedmiotów zapisów windykacyjnych albo podstępnie uwzględnił w wykazie inwentarza lub podstępnie podał do spisu inwentarza nieistniejące długi*”.

Zrzeszenie Gmin Województwa Lubuskiego stoi na stanowisku, że wskazane powyżej uregulowanie jest wyjątkowo niekorzystne dla gmin, albowiem powoduje, iż te obligatoryjnie nabywają spadki – niejednokrotnie składające się wyłącznie z długów – przy czym jednocześnie odpowiadają za długi spadkowe całym swoim majątkiem. „Wentyl bezpieczeństwa” jakim jest ograniczenie odpowiedzialności gmin do czystej masy spadkowej nie sprawdza się w praktyce. W przypadku, gdy gminy nabywają spadki, które z powodu obciążenia długami często podlegają odrzuceniu przez rodzinę spadkodawcy, dług przenoszony jest na gminę. Z zasady, w skład masy spadkowej wchodzi obciążone hipotekami nieruchomości. Gmina, zgodnie z ustawą o gospodarce

nieruchomościami, może zbywać nieruchomości w drodze przetargów. W takiej sytuacji, w żadnym przetargu nie dojdzie do sprzedaży nieruchomości obciążonej hipoteką, gdyż aby taką nieruchomość zbyć, należy w pierwszej kolejności spłacić hipotekę. Z zasady, są to hipoteki banków, które pomimo że mają prawo prowadzić egzekucję z obciążonej nieruchomości, składają w pierwszej kolejności wnioski egzekucyjne o egzekucję z rachunku gminy. Jest to najskuteczniejszy środek odzyskania należności, tym bardziej, że koszty egzekucji ponosi gmina.

Jako przykład może posłużyć przypadek gminy Nowa Sól – Miasto, która nabyła spadek po jej mieszkańcu zmarłym w Częstochowie. Z tytułu kredytu hipotecznego na nieruchomości zabezpieczono wierzycelność banku w kwocie około 300.000 zł. Wraz z odsetkami, kosztami upomnień, itp. aktualnie jest to kwota około 600.000 zł. Spis inwentarza wykonany przez komornika wykazał, że czysta masa spadkowa wynosi 441.781 zł. Pomimo, że bank wypowiedział umowę kredytu na 2 lata przed śmiercią spadkodawcy, nie egzekwował należności. Po nabyciu spadku przez gminę, bank odmówił propozycji gminy przejęcia nieruchomości za długi. Po 5 latach bank skierował wniosek do komornika o egzekucję należności z rachunku gminy. W takim przypadku gmina nie ma żadnych środków ochrony przed egzekucją. Oprócz wierzycelności banku, na spadku ciążyą jeszcze długi wobec ZUS oraz podatku od nieruchomości. Wyegzekwowanie zatem kwoty 441.781 zł z rachunku gminy jest ogromnym obciążeniem budżetu. Jeżeli nawet gmina spłaci tę wierzycelność to i tak w wyniku sprzedaży nieruchomości nie uzyska kwoty koniecznej do pokrycia spłaty długu oraz na pokrycie kosztów postępowań sądowych, przeprowadzenia spisu inwentarza czy wyceny nieruchomości.

W przekonaniu Zrzeszenia, obecny status prawny generuje nieuzasadnione koszty dla budżetów gmin. Proponujemy zatem wprowadzenie zmiany stanu prawnego polegającej na ograniczeniu odpowiedzialności spadkobiercy – gminy wyłącznie do przedmiotów odziedziczonych w spadku (odpowiedzialność wyłącznie przedmiotami nabytymi w spadku a nie całym majątkiem gminy), co wymagałoby zmiany art. 1023 kc. Tego typu zmiana ochroniłaby majątek gmin przed nieuzasadnionymi kosztami, ale również zmobilizowałaby wierzycieli do sprawnej windykacji należności zanim dojdzie do dziedziczenia jego długów.

Ponadto uważamy, iż pożądanym byłoby również wprowadzenie zapisu, aby spadek nabywała gmina z miejsca położenia nieruchomości, jeżeli stanowi ona element masy spadkowej. W przypadku nabycia przez gminy spadku zlokalizowanego np. w odległości oddalonej od gminy o 300-400 km, powoduje to znaczne utrudnienia co do zabezpieczenia nieruchomości, ustalenia ich stanu faktycznego i przeprowadzenia procedury sprzedaży.

PREZES
Zrzeszenia Gmin Województwa Lubuskiego
Wadim Tyszkiewicz
Wadim Tyszkiewicz

Otrzymują:

1. Pan Mateusz Morawiecki – Prezes Rady Ministrów
2. Pan Joachim Brudziński – Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji
3. Pan Zbigniew Ziobro – Minister Sprawiedliwości
4. Pan Paweł Szefernaker – Pełnomocnik Rządu ds. współpracy z samorządem terytorialnym
5. Pan Marek Kuchciński – Marszałek Sejmu RP
6. Pan Stanisław Karczewski – Marszałek Senatu RP
7. Pan Andrzej Maciejewski – Przewodniczący Sejmowej Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej, Poseł na Sejm RP
8. Pan Piotr Zientarski – Przewodniczący Senackiej Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej, Senator RP
9. Pan Szymon Wróbel – Sekretarz Strony Rządowej, Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego
10. Pan Andrzej Porawski - Sekretarz Strony Samorządowej, Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego
11. Pani Iwona Wieczorek – Dyrektor Narodowego Instytutu Samorządu Terytorialnego
12. Pan Władysław Dajczak – Wojewoda Lubuski
13. Pani Elżbieta Anna Polak – Marszałek Województwa Lubuskiego
14. Pan Czesław Fiedorowicz – Przewodniczący Sejmiku Województwa Lubuskiego
15. Pan Mirosław Gład – Przewodniczący Konwentu Powiatów Woj. Lubuskiego, Starosta Krośnieński
16. Pan Stefan Niesiołowski – Poseł na Sejm RP
17. Pani Bożenna Bukiewicz – Poseł na Sejm RP
18. Pani Katarzyna Osos – Poseł na Sejm RP
19. Pani Krystyna Sibińska – Poseł na Sejm RP
20. Pani Elżbieta Rafalska – Poseł na Sejm RP
21. Pan Tomasz Kucharski – Poseł na Sejm RP
22. Pan Marek Ast – Poseł na Sejm RP
23. Pan Jerzy Materna – Poseł na Sejm RP
24. Pan Artur Zasada – Poseł na Sejm RP
25. Pan Jacek Kurzępa – Poseł na Sejm RP
26. Pan Jarosław Porwich – Poseł na Sejm RP
27. Pan Paweł Pudłowski – Poseł na Sejm RP
28. Pan Władysław Komarnicki – Senator RP
29. Pan Waldemar Sługocki – Senator RP
30. Pan Robert Dowhan – Senator RP
31. Pan Zygmunt Frankiewicz - Prezes Związku Miast Polskich
32. Pan Marek Olszewski – Przewodniczący Zarządu Związku Gmin Wiejskich RP
33. Pan Rafał Dutkiewicz – Prezes Zarządu Unii Metropolii Polskich
34. Pan Wojciech Długoborski – Prezes Zarządu Unii Miasteczek Polskich
35. Pan Ludwik Węgrzyn - Przewodniczący Zarządu Związku Powiatów Polskich
36. Sygnatariusze Ogólnopolskiego Porozumienia Organizacji Samorządowych
37. „Wspólnota”
38. „Gazeta Wyborcza”
39. „Rzeczpospolita”
40. „Gazeta Prawna”
41. „Gazeta Lubuska”
42. TVP3 Gorzów Wielkopolski
43. Radio Zachód S.A.
44. portalsamorzadowy.pl
45. wartowiedziec.org
46. samorzad.pap.pl